

Vertinimas

Parengė Arnoldas Riekumas.

Pastabas ir pasiūlymus teikė: Marytė Kvietkuvienė, Diana Mockuvienė, Lina Navardauskienė, Rasa Prokurotienė, Gitana Puzinienė, Daiva Raškauskienė, Saulius Rudelis, Danutė Savčuk, Žydrė Jautakytė

Vidurinio ugdymo pakopoje akcentuotinas požiūris į vertinimą (nuolatinę informacijos apie mokinio mokymosi pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesą), kaip mokymąsi skatinantį veiksni. Pateikiant mokymosi užduotis, svarbu apibrėžti vertinimo kriterijus, kad mokiniai, jais remdamiesi, galėtų vertinti save ir draugus. Vertinimas šokio pamokose turi padėti mokiniams mokytis. Mokinių pasiekimai, asmenybės gebėjimų ir nuostatų raida, tolesnis mokymasis dažniausiai priklauso nuo to, kaip objektyviai kiekvienas yra įvertinamas (tai yra, paskelbiamas vertinimo proceso rezultatas, konkretus sprendimas apie mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą) pamokoje.

Kiekvienas mokinys nori būti pozityviai ir teisingai vertinamas pagal savo pastangas, pasiekimus, gebėjimus ir pažangą. Patyrę pedagogai pabrėžia, kad reikėtų individualizuoti mokymą ir mokymąsi, gerbti mokinių kūrybines pastangas, jas dalykiškai įvardyti. Iš tinkamo vertinimo turi būti aišku, ką mokiniui, žiūrint į kiekvieną vertinimo kriterijų, reikia veikti, kad rezultatas būtų dar geresnis.

Atkreiptinas dėmesys, kad pamokose siūlomas taikyti pačių mokinių įsivertinimas (paties mokinio sprendimai apie daromą pažangą bei pasiekimus), kuris skatina mokinių atsakomybę už mokymąsi, mokinio individualią pažangą ir originalumą.

Diagnostinį (siekiama išsiaiškinti mokinio pasiekimus ir padarytą pažangą baigus temą ar kurso dalį) ir formuojamąjį (padeda numatyti mokymosi perspektyvą, pastiprinti daromą pažangą) vertinimą reikėtų numatyti planuose. Diagnostinis vertinimas būtinas formuojamajam vertinimui ugdymo procese – reikia nustatyti, nuo ko į ką einame. Vertinimu, kuris turi atskleisti pažangą, siekiama kelti mokinių motyvaciją, padėti įveikti sunkumus.

Mokinių pasiekimai, pažanga ir pastangos vertinami mokyklos nustatyta tvarka 10 balų sistema arba įskaita. Siūloma taikyti ne tik formalųjį, bet ir formuojamąjį-kaupiamąjį vertinimą. Kiekvienas mokymosi etapas (ciklas) baigiamas iš anksto numatytomis, aptartomis su mokiniais, vertinimo užduotimis. Mokiniais išaiškinami užduočių vertinimo kriterijai bei kiti reikalavimai.

Pagal ugdymo planą per pusmetį mokinys privalo gauti mažiausiai 4 įvertinimus. Svarbu nuolat stebėti ir vertinti paties mokinio pasiektą pažangą nelyginant su kitais mokiniais. Vertinant mokinių šokio pasiekimus, galima turėti vertinimo lapus, atskirus kiekvienam mokiniui.

Juose patogiu fiksuoti arba aprašyti mokinio pasiekimus. Tokį patį lapą gali turėti ir mokinys, kad galėtų pats įsivertinti savo gebėjimus ir žinias bei nuostatas.

Šokio pamokoje kiekvienas mokytojas pats sau apsibrėžia savo vertinimo prioritetus. Juos įvardija savo pamokose taikomais vertinimo kriterijais, kurie turi parodyti siekiamo tikslo arba uždavinio (-ių) įgyvendinimą bei išreikšti svarbiausius prioritetinių sričių veiksmus.

Kriterijai, kuriais yra vertinami mokiniai, turėtų atspindėti tiesioginę naudą pačiam mokiniui, atliepti pagrindines programos veiklas. Pageidautina turėti kuo daugiau kokybinių ir sudėtinių kriterijų, kurie yra vertintini iš tiesioginio šokio pamokų naudos gavėjo – mokinio pozicijų. Vienintelė sąlyga, kurią reikėtų pabrėžti – vertinimo kriterijai turi būti specifiniai, bet aiškiai ir vienareikšmiškai visiems suprantami, visų vienodai interpretuojami. Čia pabrėžtinai ir taisyklingos šokio terminologijos vartojimas pamokose.

Čia siūlomos dvi vertinimo sistemos bei šokio pasiekimų ir pažangos kaupiamojo vertinimo rodiklių lentelė, sėkmingai naudojamos įvairiose šokio pamokose.

Vertinimo sistema šokio pamokose (1 variantas)

(Parengta pagal Marytės Kvietkuvienės ir Rasos Prokurotienės vertinimo sistemą)

Mokytojo susidarytoje lentelėje siūloma kiekvienam mokiniui atskirą pasiūlytą arba savo įvestą kriterijų žymėti ženklais (pvz., +, -). Tam tikras ženklų skaičius mokyklos metodinės grupės sprendimu konvertuojamas į pažymį arba kitą vertinimą. Pavyzdžiui, pagal šią sistemą per kelias ar daugiau pamokų surenkama 10 „+“ ženklų, kurie konvertuojami į pažymį, įrašomą į dienyną. Į vertinimą *įskaityta* / *neįskaityta* konvertuojama, pavyzdžiui, skaičiuojant iki 5 „+“ ženklų – *neįskaityta*, 6 ir daugiau „+“ ženklų konvertuojama į *įskaityta*. Supažindinant mokinius su kaupiamuoju vertinimu siekiama daugiau jų atsakomybės už savo rezultatus, mokiniai skatinami atsakomybę prisiimti patys. Naudojant kaupiamąjį vertinimą, išvengiama nuolatinės įtampos dėl galimos nesėkmės – lieka daugiau galimybių ištaisyti padėtį, t. y. vieną dieną / pamoką gavus minimalų balą į kaupiamojo vertinimo lentelę, kitą kartą dar galima keisti situaciją. Kaupiamąjį vertinimą sudaro mokinio veikla per pamokas ir ne pamokų metu. Šių įvertinamų vidurkis rašomas į žurnalą bent 2 kartus per pusmetį.

Kaupiamojo vertinimo kriterijai:

- **Lankomumas.** Žymimas kiekvieną pamoką. Už praleistą be pateisintos priežasties pamoką mokinys atsiskaito arba atlieka papildomus darbus (pvz., savarankiškai parengia projektą pagal numatytus reikalavimus ir jį pristato klasėje / grupėje, parenka tam tikram šokio stiliui arba žanrui tinkamą muziką iš savo asmeninio archyvo ir pristato grupei, ir pan.).
- **Pasirengimas pamokai.** Stebima ir fiksuojama, ar mokinys pasirengęs pamokai, ar persirengęs / persiavęs avalynę pamokai, ar parengęs namų darbus, užduotis.
- **Aktyvumas pamokoje.** Fiksuojama, ar aktyviai dalyvauja pamokoje: klausinėja, dalykiškai diskutuoja, papildo, analizuoja, pateikia pavyzdžių ir pan.
- **Gebėjimas vertinti kitus ir įsivertinti pačiam.** Skatinama objektyviai vertinti kitus ir, ypač kitiems girdint, įsivertinti pačiam; apibrėžti ir analizuoti klaidas, daryti pastabas. Stebima ir analizuojama, fiksuojama.
- **Renginių stebėjimas ir vertinimas.** Skatinama dalyvauti projektinėje veikloje klasėje, mokykloje, vietos bendruomenėje ir pan. Raginama stebėti šokio projektus, lankyti renginius, spektaklius, juos aptarti klasėje / grupėje, analizuoti, vertinti, išsakyti savo nuomonę bei ją pagrįsti.

Apibendrinamojo vertinimo kriterijai:

- Šokio elementų, figūrų, junginių, kompozicijų atlikimas.
- Teisinga laikysena.
- Ritmika.
- Improvizavimas.
- Interpretavimas.
- Kompozicijų kūrimas.
- Teorinės žinios (galimi testai arba apklausos pusmečių pabaigoje).
- Projektinė veikla.
- Dalyvavimas mokyklos, miesto renginiuose.

Vertinimo lentelės pavyzdys

1. Šokio raiška		
Esminis gebėjimas: Šokiu išreikšti savo mintis, jausmus, kūrybines idėjas		
Vertinimo kriterijus	Mokinio įsivertinimas	Mokytojo įvertinimas
Esminis gebėjimas: Pristatyti šokio veiklos rezultatus		
Vertinimo kriterijus	Mokinio įsivertinimas	Mokytojo įvertinimas

2. Šokio stebėjimas, interpretavimas ir vertinimas		
Esminis gebėjimas: <i>Suvokti ir vertinti šokį</i>		
Vertinimo kriterijus	Mokinio įsivertinimas	Mokytojo įvertinimas
3. Šokio pažinimas socialiniame kultūriniame gyvenime		
Esminis gebėjimas: <i>Orientuotis šiandienos šokio aplinkoje</i>		
Vertinimo kriterijus	Mokinio įsivertinimas	Mokytojo įvertinimas

Vertinimo sistema pramoginio šokio pamokose (2 variantas)

Ši šokio vertinimo sistema praktiškai yra taikoma dėstant pramoginį (sportinį) šokį. Jos tikslas yra paskatinti mokinius geriau mokytis šokių, kritiškai įvertinti savo ir draugų sugebėjimus, turiningai praleisti laisvalaikį. Sistema leidžia mokiniams patiems vertinti draugų šokius.

Pirmąjį mokslo pusmetį mokiniams kiekvieną pamoką yra rašomas pažymys ir paaiškinama, kad vertinama už pasirengimą pamokai, muzikalumą, naujų judesių išmokimą, laikyseną, pėdos techniką, improvizaciją ir kt. Vertinama 10-ies balų sistema. Labai svarbu vertinti kiekvieną pamoką. Pusmečio pabaigoje kiekvieno mokinio pažymiai kaip balai yra susumuojami, vedamas pažymių vidurkis. Skatinant mokinius, daugiausia balų per trimestrą surinkęs mokiny (gali būti ir keli mokiniai – mokytojo nuožiūra) yra skiriamas klasės šokių teisėju. Jis (prieš tai paaiškinus vertinimo kriterijus – taktas, laikysena, pėdos darbas, teisingas žingsnio atlikimas) vertina klasės draugų vieną arba kelis šokius vienos ar kelių pamokų metu. Vertinama pažymiais, skelbiant visai klasei.

Savaime suprantama, siūlomos vertinimo normos neapima visų pasitaikančių šokio mokytojo darbe atvejų. Mokytojas, vadovaudamasis bendraisiais reikalavimais, dažnai turės savarankiškai spręsti, koku pažymiu įvertinti mokinį. Vertinant rekomenduojama atsižvelgti ne tik į klaidų skaičių, bet ir į jų priežastis, pobūdį, ypač mokinio pastangas mokytis. Vertinimas turi objektyviai atspindėti mokėjimą šokti ir skatinti mokinius toliau mokytis.

Kadangi šokis yra tam tikrų judesių, atliekamų pagal muziką, visuma, svarbiausias mokinio vertinimo kriterijus yra **ritmas**. Į ritmo sąvoką įeina šokimas muzikos takto ribose pagrindiniu šokio ritmu.

Taktas yra akcentuotų ir neakcentuotų laiko vienetų sujungimas į vienodos trukmės grupes. Taktas yra atpažįstamas iš ritmo pagrindinės akcentuotos dalies. Ritmo dalys yra laiko vienetai, kurie skiriasi savo trukme. Mokiny turi visada šokti takto ribose.

Atskira šokių grupė arba šokis turi būdingą laikyseną, kuri yra aprašyta prie tos šokių grupės ar šokio. Laikysena turi įtakos gerai mokinio (poros) išvaizdai ir pusiausvyrai. Šokių figūrų seka yra atliekama pagal šokimo kryptį (salėje ratu, prieš laikrodžio rodyklę).

Šokių technika kiekvienam šokiui arba šokių grupei yra skirtinga. Žingsnio ilgis kiekviename šokyje yra pagal mokinio galimybes, jis negali trukdyti bendrai harmoningai šokėjo išvaizdai.

Šokio kūrinio stebėjimas ir interpretavimas yra sudėtinė vertinimo dalis. Stebėdami ir analizuodami grupės / klasės draugų atliktus (interpretuotus) judesius, figūras, derinius šokius, kūrinius ir pan., juos įvertina analizuodami ne tik „patiko / nepatiko“, bet ir „kodėl?“, pagrindžia savo nuomonę, pateikia argumentų, palyginimų ir kt. Mokiniai skatinami lankytis įvairiuose šokių renginiuose, spektakliuose, festivaliuose, čempionatuose ir kt., juos stebėti, vertinti ir analizuoti pristatant ir pagrindžiant savo nuomonę. Stebėti raginama naudojantis IKT.

Bendrieji pažymių kriterijai pramoginio šokio pamokose

Vertinama 10-ies balų sistema, teigiami pažymiai yra 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, neigiami pažymiai yra 3, 2, 1. Siūlomi bendrieji pažymių kriterijai yra apibendrinti, tai yra diskusijų objektas. Kiekvienai šokių specializacijai galimi papildomi, savi kriterijai.

10 – rašoma už puikų šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą teisingu ritmu, teisinga laikysena, teisinga šokio technika per visą numatytą vertinti laiką. Interpretuoto, stebėto šokio išsamus analitinis vertinimas su palyginimais yra puikus.

9 – rašomi už gerą šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą teisingu ritmu, teisingą laikyseną. Per visą numatytą vertinti laiką galimi 1–2 nežymūs šokio technikos netikslumai. Čia būtini koreguojantys mokytojo klausimai. Interpretuoto, stebėto šokio išsamus analitinis vertinimas su palyginimais yra labai geras, su teisingai sudėtais akcentais.

8 – rašomi už gerą šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą teisingu ritmu, teisinga laikysena. Per visą numatytą vertinti laiką yra galima viena žymi šokio technikos klaida, kurią mokinys atpažįsta ir gali pats ištaisyti. Interpretuoto, stebėto šokio analitinis vertinimas su palyginimais yra geras, akcentuojami esminiai dalykai.

7 – rašomi už vidutinišką šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą teisingu ritmu. Per visą numatytą vertinti laiką galimi 1–2 nežymūs laikysenos netikslumai, kuriuos mokinys pats atpažįsta ir gali ištaisyti. Galimos 1–2 žymesnės šokių technikos klaidos, kurias mokinys atpažįsta po klaidą nurodančiųjų mokytojo klausimų. Mokinys klaidas ištaiso. Interpretuoto, stebėto šokio vertinimas su palyginimais yra vidutiniškas, akcentuojamas bent vienas esminis dalykas.

6 – rašomi už patenkinamą šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą teisingu ritmu. Per visą numatytą vertinti laiką galimi 1–2 nežymūs laikysenos netikslumai, kuriuos mokinys po nurodančiųjų mokytojo klausimų atpažįsta ir ištaiso. Galimos 1–2 žymesnės šokių technikos klaidos, kurių mokinys neatpažįsta ir neištaiso net po nurodančiųjų mokytojo klausimų arba pastabų. Interpretuoto, stebėto šokio vertinimas su palyginimais yra patenkinamas. Į mokytojo koreguojančius klausimus mokinys atsako, pagrindžia savo nuomonę.

5 – rašomi už patenkinamą šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą teisingu ritmu. Per visą numatytą vertinti laiką galimos 1–2 žymesnės laikysenos klaidos, kurias mokinys po mokytojo pastabų ištaiso. Galimos 2–3 žymesnės šokių technikos klaidos, kurių mokinys neatpažįsta ir neištaiso net po mokytojo pastabų. Mokinys šokių pamokai nepasirengęs (nesilaiko reikalavimų darbo drabužiams, avalynei). Interpretuoto, stebėto šokio vertinimas su palyginimais yra patenkinamas. Į mokytojo nurodančius klausimus mokinys atsako, pagrindžia savo nuomonę bent vienu argumentu.

4 – rašomi už patenkinamą šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą. Per visą vertinti numatytą laiką galima viena nežymi ritmo klaida, kurią mokinys pats atpažįsta ir ištaiso. Galimos 2–3 žymesnės laikysenos klaidos, kurias mokinys po mokytojo pastabų ištaiso. Galimos 2–3 žymesnės šokių technikos klaidos, kurių mokinys neatpažįsta ir neištaiso net po mokytojo pastabų. Mokinys šokių pamokai nepasirengęs (nesilaiko reikalavimų darbo drabužiams, avalynei). Nepaiso asmens higienos reikalavimų. Interpretuoto, stebėto šokio vertinimas su palyginimais yra patenkinamas. Į mokytojo nurodančius, koreguojančius atsakymą klausimus mokinys atsako.

3 – rašomai už blogą šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą. Per visą numatytą vertinti laiką yra kelios žymios ritmo klaidos, yra žymių laikysenos ir šokio technikos klaidų. Mokinys pamokai nepasirengęs, nepaiso asmens higienos reikalavimų. Mokinys nesugeba vertinti interpretuoto ir stebėto šokio kūrinio.

2 – rašomi už blogą šokio elemento (figūros, junginio, šokio) atlikimą. Per visą numatytą vertinti laiką yra žymių ritmo, laikysenos, šokio technikos klaidų. Mokinys nematė šokio kūrinio.

1 – rašomas už neatliktą darbą.

Šokio pasiekimų ir pažangos kaupiamojo vertinimo rodikliai (3 variantas)

(parengta pagal *Sauliaus Rudelio* vertinimo rodiklius šokio pamokai)

Eil. Nr.	Rodiklis	Taškų skaičius
1.	Pasirengimas pamokoms	Iki 5 taškų
2.	Lankomumas	1 taškas
3.	Šokio elementų ir derinių atlikimas, teorinės žinios (žingsnių, šokio elementų pavadinimai, susikabinimai, šokio figūros, muzikos tempai ir kt.)	Iki 5 taškų
4.	Etnochoreografinės medžiagos kaupimas	Iki 5 taškų
5.	Šokio kūryba ir improvizacija	Iki 10 taškų
6.	Šokio stebėjimas, interpretavimas, vertinimas, savo nuomonės pagrindimas	Iki 5 taškų
7.	Dalyvavimas šokio žanro projektuose mokykloje	Iki 10 taškų
8.	Dalyvavimas šokio žanro projektuose mieste, respublikoje	Iki 10 taškų
9.	Renginių lankymas, jų aptarimas klasėje / grupėje, savo nuomonės pagrindimas	Iki 5 taškų
10.	Pastangos	Iki 4 taškų

Maksimalus taškų skaičius – 60 taškų, konvertuojamas į **10**.

Minimalus taškų skaičius – 15 taškų, konvertuojamas į **3**.